

KOMUNIKAT

DOT. WSPÓŁPRACY Z EUROPEJSKĄ AGENCJĄ ŚRODOWISKA REALIZOWANEJ W GŁÓWNYM INSPEKTORACIE OCHRONY ŚRODOWISKA W 2021 R.

W 2021 r. ulokowany w Departamencie Monitoringu Środowiska GIOŚ, zgodnie z ustawą o Inspekcji Ochrony Środowiska, Krajowy Punkt Kontaktowy (KPK) ds. współpracy z EEA w ramach Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji Środowiska (EIONET) koordynował współpracę Polski z Europejską Agencją Środowiska (EEA). Przedstawiciele GIOŚ uczestniczyli także w pracach Zarządu EEA. Merytoryczny wkład GIOŚ we współpracę w określonych 24 tematach EIONET dotyczących środowiska i działań człowieka realizowany był przez KPK oraz innych pracowników DMŚ GIOŚ specjalizujących się w określonych zagadnieniach. Ogółem realizacja współpracy z EEA obejmowała przede wszystkim: organizację struktury i pracy krajowej EIONET oraz kontrolę jej działań, przekazywanie do Agencji danych i informacji, udział w tworzeniu i opiniowaniu działań, projektów i produktów EEA, wymianę doświadczeń z innymi krajami.

Zapewniono bieżące funkcjonowanie sieci EIONET, obejmującej kilkanaście instytucji i ponad 30 ekspertów. Wiązało się to także z realizacją licznych zadań o charakterze administracyjno-zarządczym w zakresie procedur krajowych, jak i systemu informatycznego EEA. Realizowano w ramach struktur EIONET w Polsce wymianę informacji i wiedzy nt. działań na poziomie EEA i na poziomie kraju oraz odnośnie prac z zakresu tematyki dotyczącej środowiska i powiązanej z jego stanem dobrej jakości życia. Ponadto z pozycji KPK udzielano niezbędnego doradztwa ekspertom w kraju. Wymienione główne 24 obszary tematyczne współpracy dotyczą: jakości powietrza, zanieczyszczeń przemysłowych, emisji gazów cieplarnianych, emisji do wód, jakości wód śródlądowych, zasobów wód śródlądowych, wód i gospodarki morskiej, gleb, różnorodności biologicznej, lasów, pokrycia terenu, użytkowania terenu, energii, rolnictwa, transportu, hałasu, odpadów, gospodarki o obiegu zamkniętym, oddziaływania i adaptacji do zmian klimatu, zdrowia, systemów informacji o środowisku, zintegrowanych ocen stanu środowiska, scenariuszy i prognoz, komunikacji społecznej.

Polski KPK był istotnie zaangażowany w prace dotyczące modernizacji EIONET, które EEA szczególnie zintensyfikowała w roku 2021 r. W wieloetapowym procesie, obejmującym szereg dokumentów i spotkań on-line, zaopiniował wiele różnych i często całkowicie nowych rozwiązań. Zaproponował liczne usprawnienia. Zgłosił przy tym wiele uwag oraz pytań, przedstawiając potencjalne konsekwencje różnych scenariuszy zmian w organizacji i roli sieci i struktur EIONET. Wkład i działania ze strony polskiego KPK m.in. istotnie przyczyniły się do wzrostu świadomości Agencji odnośnie potrzeb i wyzwań krajowych, przeanalizowania przez nią konsekwencji nowego modelu EIONET, uzyskania ważnych dla wszystkich krajów wyjaśnień oraz wzmocniły wizerunek Polski jako aktywnego członka w EEA i EIONET.

KPK opracował obszernie stanowisko do Dokumentu Programowego EEA 2022-2024 i programu pracy na rok 2022, wskazując przy tym na wyzwania i potrzeby. Wkład własny połączony został z wynikami szerokich konsultacji, jakie KPK przeprowadził na poziomie krajowym. Poprzez stały kontakt elektroniczny na bieżąco zgłaszał EEA uwagi i wnioski odnośnie zakresu zadań EIONET w 2021 r., sposobu ich realizacji, narzędzi współpracy. Wymieniał się także pisemnie informacjami i sugestiami z innymi państwami. Ponadto podczas regularnych spotkań Krajowych Punktów Kontaktowych wszystkich krajów oraz na posiedzeniach Zarządu EEA - z powodu pandemii w trybie on-line - bezpośrednio uczestniczono w dyskusji oraz podejmowaniu decyzji związanych z działaniami Agencji, współpracą i zakresem prac do realizacji na poziomie krajowym. Prowadzono także regularne rozmowy on-line między KPK a wyznaczonymi pracownikami EEA na zainicjowanych przez Agencję spotkaniach roboczych dedykowanych wybranym zagadnieniom efektywności współpracy.

Trwająca pandemia wymusiła zastąpienie wszystkich spotkań organizowanych przez EEA webinariami. Ogółem liczba spotkań istotnie zwiększyła się w porównaniu do poprzednich lat, czemu sprzyjało zastosowanie trybu on-line. Dla poziomu KPK Agencja zorganizowała oprócz 3 standardowych kilkudniowych spotkań także kilkanaście krótszych webinarów. Angażowały one KPK w GIOŚ zarówno w sprawy zarządcze, związane np. z modernizacją EIONET, jak i tematyczne - np. webinarium dedykowane wpływie priorytetów polityki UE na oceny stanu środowiska czy spotkanie poświęcone pracom badającym relacje między turystyką a środowiskiem. Ponadto zapewniono udział odpowiednich pracowników GIOŚ lub jednostek zewnętrznych, w tym także uzgadniając stanowisko strony polskiej na wymagające tego obrady, w około 50 spotkaniach poświęconych realizacji zadań w poszczególnych obszarach tematycznych: spotkaniach dla działających w 24 tematach krajowych centrów referencyjnych EIONET (NRC) oraz innych spotkaniach o charakterze eksperckim. Tryb on-line pozwolił na włączenie większej liczby ekspertów. KPK również w większym zakresie niż w ubiegłych latach brał bezpośredni udział w tym typie spotkań. Dyskutowano tam m.in. o zakresie produktów EEA i sprawozdawczości, nowych kierunkach analiz na poziomie europejskim, a także o nowych inicjatywach mających na celu większe zaangażowanie poziomu krajowego we współtworzenie wiedzy o środowisku. Spotkania eksperckie dotyczyły m.in. konkretnych projektów EEA. Przykładem jest analiza nierówności w dostępie mieszkańców miast do terenów zielonych, dla której KPK w GIOŚ zaopiniował i zaproponował podejście metodologiczne oraz opracował obszerny wkład informacyjny.

W ramach realizacji sprawozdawczości do EEA lub do Komisji Europejskiej poprzez narzędzia EEA, wykorzystując dane Państwowego Monitoringu Środowiska oraz inne opracowania wykonane przez właściwe komórki resortu, w 2021 r. przekazano do Centralnego Repozytorium Danych (CDR) EEA zbiory dotyczące: powietrza w zakresie jego jakości, wód śródlądowych, wód morskich, Krajowego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń i dużych obiektów energetycznego spalania. W systemie EEA wykonano przy tym liczne obowiązkowe testy jakości danych. W zakresie jakości powietrza, oprócz ustalonego raportowania do CDR, z bazy danych GIOŚ przesyłano co godzinę na serwer EEA dane bieżące (on-line) z automatycznych stanowisk pomiarowych w zakresie stężeń określonych substancji. W związku z wdrażaniem przez EEA nowego systemu Reportnet 3.0 wybrani eksperci brali udział w testowaniu jego elementów.

Proces konsultacji w kraju KPK zorganizował dla około 40 różnych produktów EEA. Były to najczęściej różnego rodzaju opracowania, w tym oceny dot. stanu środowiska, oddziałujących presji i wpływu środowiska na człowieka, prezentowane w formie raportów-publicacji o tematyce przekrojowej albo koncentrującej się na danych elementach środowiska lub sektorach gospodarki. Drugim najczęściej konsultowanym produktem były wskaźniki. Wkład merytoryczny w część konsultacji zapewнили pracownicy GIOŚ, w tym największy KPK. Dla blisko 10 raportów tematycznych EEA i kilku krótszych materiałów KPK opracował stanowisko i przekazał EEA. Uczestniczono również w konsultacjach nowych portali tematycznych EEA. KPK zorganizował także proces wypełniania około 10 kwestionariuszy tematycznych zbierających dane lub informacje o badaniach, projektach lub inicjatywach w Polsce. W kilku z nich opracował odpowiedzi, przekazując wkład własny lub zbiorcze stanowisko w przypadku zakresu wymagającego innych wkładów.

W zakresie promocji EEA i EIONET m.in. prowadzono działania związane z rozpowszechnianiem raportów EEA oraz informowano o pracach i produktach EEA i EIONET. Najbardziej złożonymi zadaniami była weryfikacja tłumaczenia Sygnałów EEA 2021 oraz Strategii EEA/EIONET na lata 2021-2030 na język polski. Kontynuowano rozpowszechnianie wyników projektu Corine Land Cover.

Opracowanie:

Małgorzata Bednarek - Krajowy Punkt Kontaktowy ds. współpracy z EEA (EEA/EIONET NFP PL)

Departament Monitoringu Środowiska

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

